

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת שמות תשפ"א לפ"ק

שבת התוועדות לתלמידי ישיבה גדולה - וואדבורן ניו יארק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך ווען - גליון אלף ר"ד

(ויק"ר א-ג), וגם ה' קראו תמיד רק בשם זה, הלא נפש חיה הוא שמו, ואם כן מהותו של משה תלוי בשמו. ונראה כי אמרו חז"ל (סוטה יב:) ותרד בת פרעה לרחוץ, מלמד שירדה לרחוץ מגלולי אביה [לטבול שם לשם גירות], וכן הוא אומר (ישעיה ד-ה) אם רחץ ה' את צואת בנות ציון [שהשב ומתנקה מעונו קרוי רחוץ] ע"כ. והיינו שהלכה אז בת פרעה להתדבק בקונה, השליכה העבודה זרה כדי להתקרב לה'.

והנה אמרו (יומא לט.) אל תטמאו בהם ונטמתם בהם (ויקרא יא-ג), אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה מניחין אותו ליטמא הרבה, והכי קאמר קרא אל תטמאו בהן, ואם תטמאו סוף ונטמתם. בעולם הזה, מטמאין אותו לעולם הבא. והתקדשתם והייתם קדושים (שם יא-מד), אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, [והתקדשתם מעט, והייתם קדושים הרבה, הבא ליטהר מסייעין אותו], מלמטה מקדשין אותו מלמעלה. בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא ע"כ.

וביאורו הוא, דאיתא במשנה (אבות ד-יא) העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד ע"ש. והיינו שמכל עבירה נברא קליפה אחת, אשר ממשיך האדם לידי טומאה, ומכל מצוה נברא מלאך טוב, שממשיך האדם לקדושה. וזהו הענין שאמרו (שם ד-ב) מצוה גוררת מצוה, עבירה גוררת עבירה, כי המלאך שנברא ממעשיו ממשיך האדם גם להלאה על דרך זה. ופירשו מה שאמרו (ירושלמי פסחים י-ה) המתחיל במצוה אומר לו מרוק (גמור). ומי הוא האומר כן, אלא כאשר עולה

אנו עומדים ברגעים האחרונים של שבת התעלות, בהתפללות והזמירות והסעודות ביחד, בשמיעת דברי תורה בהשקפת חיי יהודי, אשר בודאי השאיר רושם עז על כל אחד. אנו מבקשים (בתפלת ברכת המזון) הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו שבת. ויש לומר כוונה, כי בכל שבת יורדת אתערותא דלעילא על כל אדם מקדושת השבת, ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו גם בלי אתערותא דלתתא מצד האדם, וכמו שמסיימין הברכה ברוך אתה ה' מקדש השבת, ולא כמו במועדי ה' שמברכין מקדש ישראל והזמנים, שקדושת המועדים היא מישראל שמקדשין החודש. וכל אחד מישראל יש לו על כל פנים שעה מועטת בשבת שמרגיש קדושתה, כל אחד שונה, או בכניסת השבת, או בפיוט לכה דודי, או בשלום עליכם או בקידוש וכו'. אמנם צדיקי עליון הם מרגישים קדושתה כל היום כולו, בכל שעה מהשבת בוער בהם אש של דביקות בה' מגודל קדושתה. ועל זה אנו מתפללים שנוכה להגיע למדרגה זו, שנרגיש קדושתה בכל משך יום השבת, ולא רק בשעות ומצבים פרטיים. והרחמן הוא ינחילנו יום 'שכולו' שבת, שהרגשת קדושת השבת תהא עלינו כל היום, לא בשעה מיוחדת מהשבת. ובשבת זו זכינו ליום שכולו שבת, להתענג תענוג רוחני במשך כל היום.

*

ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור וגו', ותשלח את אמתה ותקחה וגו', ותקרא שמו משה, ותאמר כי מן המים משיתוהו (ב-ה). ויש להבין למה קראה את שמו על המאורע ההוא דייקא. ולא עוד אלא שעשרה שמות נקראו לו למשה

כי בשעה שמזדמן לאדם לעשות דבר טוב, יש לו להשתדל לעשות מה שיוכל לעשות, אף שיראה הדבר רחוק ממנו מלהשיגו, והבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד.), ומן השמים יעזרוהו שיוכל לגמור מה שרוצה לעשות. וכמו כן בת פרעה היא עשתה את שלה, מה שיש בידה לעשות, לשלוח את אמתה אל התבה, וכשראה ה' תשוקתה להציל, עשה לה נס, והשתרבה אמתה אמות הרבה ע"כ (ובשפתי צדיק (אות יד) הביאו בשם החידושי הרי"ם זי"ע).

ובהיות שבת פרעה הלכה אז להתגייר, לרחוץ מגילולי בית אביה, וידעה הקישויים הרבים שיעמדו לה על הדרך, בת מלך פרעה להיות יהודי, למדה לקח מנס זה, שלא מתבקש מהאדם אלא לעשות מה שבידו, ואז יגיע לו כחות נעלים מן השמים להגיע הרבה יותר ממה שברשותו. ולכן קראה את הנער בשם משה, כי מן המים משיתוהו, כדי להזכיר את עצמה תמיד, ולהתרגל במחשבה זו, בכל פעם אשר תקרא את בנה משה, כי מן המים משיתוהו, ואיך היתה כזאת שיכלה להגיע באמתה עד התבה, אין זה אלא משום הבא לטהר מסייעין אותו, ומזה תקח אומץ לעבודת ה' כל ימי חייה. ומשה עצמו נשאר בשם זה לעולם, להורות על ימי חייו שיצטרך להשאר יהודי בודד עד שמונים שנה, שיתאמץ לעשות תמיד מה שבידו, ומשם ואילך מן השמים יסייעוהו יותר.

והנביא האחרון לישראל, מלאכי הנביא, סיים נבואתו האחרונה, זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב וגו' (מלאכי ג-ב). ולכאורה למה קראו בשם 'תורת משה' ולא תורת ה'. אך בסיום תקופת הנביאים נסתמה כל חזון, ויהיו ישראל מסובבים בגלות אחר גלות בין האומות, ומהיכן יקחו חיזוק בראותם גודל הנסיונות אשר עומדים לפניהם, ומי יוכל לעמוד באלו. על כן עורר את ישראל באמרו, זכרו 'תורת משה' עבדי, הלימוד והתורה אשר השם משה מורה לנו, כי מן המים משיתוהו, ששלחה את אמתה כמה שהיתה יכולה, ושוב נשתרבה אמתה אמות הרבה, הרי לנו שכאשר אדם עושה מה שמוטל עליו, מגיע לו כחות מן השמים להגיע עוד יותר, ויש להאדם לפשוט ידו הקצרה עד כמה שידו מגעת להגיע לידי קדושה, ושוב יחול עליו ברכת ה' להתעלות עוד יותר, כי הבא לטהר מסייעין אותו.

בדעת האדם מחשבה טובה לעשות מצוה, נברא ממחשבה זו מלאך מליץ, והוא מסייע להאדם ואומר לו גמור, על דרך שאמרו (ב"ר יז.) אין כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל ע"כ. וזהו הכוונה אדם מטמא עצמו מלמטה מטמאין אותו מלמעלה, היינו המלאך שנברא למעלה מטומאתו, ממשיך אותו יותר לתוך הקליפות. וכנגד זה המקדש עצמו מלמטה, נברא ממנו מלאך מסייעו, ומקדשין אותו מלמעלה.

וכיון שהסיוע לקדושה היא מצד המלאך, על כן אין בזה שום הגבלות גשמיות, שהעליה היא בפסיעות קטנות מדרגא לדרגא, אלא זוכה להשגות יותר מכפי דרך הטבע. וכמו שאמרו (אבות ו-א) שהלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ומגליץ לו רזי תורה, ונעשה כמעין שאינו פוסק וכנהר שמתגבר והולך ע"ש. ועל כן אמרו המקדש עצמו מעט, מקדשין אותו הרבה, דכיון שהקדושה בא לו מלמעלה על ידי מלאכי מעלה, אין בזה שום הגבלות, ונתקדש הרבה.

ועל דרך זה היתה בבת פרעה, שהלכה לרחוץ עצמה מגילולי בית אביה, והתחילה לקדש עצמה, זכתה באותה שעה שתבוא לידה זכות כה גדולה, להציל את מושיעין של ישראל, ונותן התורה לישראל, כי כאשר אדם עושה מעט מלמטה, ופותח פתח כחודו של מחט, פותחין לו פתח כפתחו של אולם. ולא עוד אלא שזכתה להנהגה שהיא מחוץ לדרך הטבע, דאמר הכתוב ותשלח את אמתה ותקחה, וברש"י שנשתרבה אמתה אמות הרבה. ובגמרא (מגילה טו:) נראה שנשתרבה ששים אמות ע"ש. הרי לנו כי הבא לטהר מסייעין אותו, והמקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, שזוכה לראות נסים בהסיוע מלמעלה שיוכל להגיע לידי מצוה.

*

וכבר דיברנו (עיי' שמן ראש חלק אחד עשר פ' שמות נד.) כי יש בזה מוסר השכל לעובדי ה', כי באמת יפלא מה ששלחה בת פרעה את אמתה ליקח את התבה, הלא ראתה שהתבה רחוקה ממנה כששים אמות, ומה עלתה על דעתה לשלוח את אמתה כאשר התבה עומדת מרחוק שאין במציאות לנגוע התבה וללקחה. וכתוב בפרדס יוסף (אות לא) בשם הרה"ק רבי בונם מפרשיסחא זי"ע, דמזה יש ללמוד,

הכֹּלֵל ישראל עשירים היו בגדולי תורה, אשר כולם היו בחורים כמו אנו עם הנסיונות שלנו, וכאשר קיבלו עליהם עולה של תורה ועבודת קונם, נעשו גדולים בתורה ובעבודה ובקדושה יותר מהשגתינו, כי בא לטהר מקדשין אותו מלמעלה, והסיוע מלמעלה לא בא בדרכי הטבע. אך זהו רק כאשר יש להאדם קבלה אמיתי להשליך הכל ולמסור עצמו לעבודת קונו.

*

והנה אמרה בת פרעה כי 'מן המים' משיתוהו. ונראה כי מה שאירע לה כעת מצינו כדמותה בהמים, דכתיב (בראשית א-ז) ויעש אלקים את הרקיע, ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע, ואיתא בתיקוני זוהר (תיקון ה' יט:) מים תתאין אינון בוכין ואמריין אנן בעיין למיהוי קדם מלכא עלת העלות, ולפייסם הבטיח להם שיקרבו במלח על גבי המזבח וניסוך המים בחג (עיין רש"י ויקרא ב-ג).

והנה מה שרק אצל המים מצינו שהיו בוכים, ולא שאר כל הברואים שנבראו בארץ הגשמי בששת ימי בראשית, שהם יבכו גם כן על מה שמקומם הוא בארץ למטה ולא קדם מלכא. כי בכיה זו באה רק ממי שטעם פעם טעם התענוג ליהנות מזיו השכינה, והמים הללו שזכו אשר רוח אלקים היתה מתחלה מרחפת על פני המים, וכעת צריכין לפרוש להיות למטה, ולהתרחק מלהיות בקרבת אלקים, על כן היו בוכים.

ומגודל תשוקתם להיות קדם מלכא, המשיכו למטה שנמסר להם שתי מצות, מליחת הקרבנות וניסוך המים. והיינו כי הן אמת שלהיות קדם מלכא, יפה שעה אחת קורת רוח בעולם הבא מכל חיי עולם הזה (אבות ד-ז), מכל מקום אם הם יכולים לקיים מצות ה' בגופם למטה בעולם, הרי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים מכל חיי עולם הבא (שם), הרי הם מעולים מקורת רוח בעולם הבא, אין הם רוצים עוד להיות למעלה, המים התחתונים מאושרים כעת יותר מהמים העליונים, וניחא להם שעה קלה במעשים טובים יותר מכל קורת רוח של חיי העולם הבא. – הרי לנו כי בתשוקה אמיתית לעבודת ה', מן השמים נושאים לו פנים ומסייעין אותו, למסור לו מצוה שיוכל לקיימה.

*

הכתוב אומר (תהלים פט-י) בשוא גליו אתה תשבחם, וברש"י בהנשא גליו אתה תשפילם. והמפרשים פירשו כי מה שאנו רואים שגלי הים מתנשאים תמיד למעלה, היא מגודל השתוקקותם להיות קדם מלכא הם מתנשאים תמיד לעלות לשורשם למעלה במרומים. וכאשר הגלים מתרוממים מגודל תשוקתם, הקב"ה משבח ומתפאר בהם במה שהם משתוקקים אליו ע"כ.

אך היום עלה בדעתי בעת אמירת נשמת, שאומרים ואילו פינו מלא שירה כים, ולשונינו רנה כהמון גליו, אין אנו מספיקין להודות לה' וכו'. כי יש לומר דמה שגלי הים מתנשאים, אין זה מתשוקתם לעלות ולהתחבר עם המים העליונים, כי אדרבה הם מאושרים יותר להיות למטה, כי יפה להם שעה בתשובה ומעשים טובים מכל חיי העולם הבא, אך הם מרקדין מגודל השמחה שזכו שהם נעשו המים התחתונים, ורק הם יכולים לקיים מצות ה' ולא מהמים העליונים. וזהו דרך הרקידה, שמתרוממים למעלה ונופל למטה וחוזר חלילה. ואם כן גלי הים כאשר מתנשאים הרי זה רקידה של שמחה מתוך שיר ושבח לא-ל חי. ואילו היה פינו מלא שירה כים ולשונינו רנה כהמון גליו, אין אנו מספיקין להודות לה' וכו', אם עבור שתי מצות שבידם הם מרקדים ואומרים שירה, אנו שנצטוינו בתרי"ג מצות, ובכל פנה שאנו פונים יש לנו מצות ה' לקיימם, עד כמה אנו מודים ומשבחים לה'.

והנה בת פרעה ראתה את התיבה עומדת מרחוק שאי אפשר להגיע אליה בידה, אך מגודל תשוקתה לקחתה פשטה את ידה ליקח אותה, והראה לה ה', אם את עושה דבר מועט מה שבידך, יסייעו לך מן השמים בדרך נס חוץ לדרך הטבע שתגיע לתשוקתך. ומדה זו לומדים מהמים שבתשוקתה לקרבת אלקים, זכתה שמסר לה ה' שתי מצות, כן זכתה בת פרעה כשהלכה לרחוץ מעבודה זרה, נשלחה לתוך ידה מצוה כה רבה בהצלת מושיעין של ישראל שלא כדרך הטבע. וזהו שנאמר כי 'מן המים' משיתוהו, מדה זו נלמדה מהמים.

וכאשר אדם רואה שאינו מתעלה כראוי, זהו סימן שחסר לו התשוקה, חסר ממנו מה שעשתה בת פרעה

ידבר דברים בטלים ולשון הרע וכו', על כן אבריהם הם אותיות, מה שאין כן הגוים שמשמשים באבריהם בכל מילי דאיסורא, ואינם עושים היקף וגבול לאבריהם, על כן אצלם אינם נקראים שמות הקודש, עכדה"ק ודפח"ח.

זוה רמז לנו כאן התורה הקדושה, ואלה שמות בני ישראל, אל תקרא שמות (בשור"א) אלא שמות (בציר"ו), ורצונו לומר, שאלה האברים הם שמות אצל בני ישראל עם הקודש דייקא, ואל יקשה לך הלא בעכו"ם גם כן כנ"ל, לזה אמרו 'הבאים מצרימה', שאצל בני ישראל נתונים הם האברים בתוך מצר וגבול וכנ"ל, ועל כן רק לגבי ישראל נקראים שמות ע"כ.

והנה בבריאת האדם נאמר, בצלם אלקים ברא אותנו (בראשית א-כז), שכל אבריו הם מסודרים משמות אלקים. אבל זהו רק כאשר הם מוקפים גויל, שעושה גדרים וגבולות לאבריו, שלא יראה ולא ישמע ולא יעשה רק מה שהוא רצון קונו. ולמדריגה זו הגיע משה רבינו שהיה 'איש אלקים', שמכל אבריו האיר אור של שמות ה', וכל אבר ממנו היה אות משילוב אלקים. ועל דרך זה קרא ה' ליעקב א-ל, שהוא מלא שמות אלקים, כל אות מה' מסודר עליו כראוי ומוקפים גויל. – וזהו שאמר ה' למשה בפרשתנו, וזה לך האות כי אנכי שלחתיך (ג-יב), אם אני בוחר בך לשלוח אותך בשליחותי, הוא מטעם 'זוה לך האות', כל אבר ממך הוא אות אחד משמותי הקדושים, כי הם מוקפים גויל.

* * *

ווי דער שם, די שמות לייכטן. - דאס איז דער איש אלקים וואס משה רבינו איז געווען.

זויעלן מיר רעדן גאנץ אפען. אונז לעבן מיר אין א נסיון, דאס איז דער נסיון היינט פון די גאנצע וועלט, ביי אידן נאך מער, ביי בחורים נאך מער. די טעכנעלאגיע וואס איז היינט דא, האט חרוב געמאכט די וועלט, ס'מאכט אונז חרוב. ווען מ'האט נישט קיין גבולים, ווען מ'האט נישט קיין גדרים וסייגים, ס'איז הבא לטמא, נישט נאר מטמאין אותו מלמטה נאר מטמאין אותו מלמעלה. הבא לטמא פותחין לו, א מענטש רירט צו צו די טעכנעלאגיע כלים, מ'רעדט דאך פון בחורים וואס דארפן עס נישט פאר געשעפטן, און

ותשלח את אמתה. אם אין אתה יכול ללמוד הרבה תחילת במועט. אם אין אתה יכול להתפלל כמו צדיק, אבל תפלה בכוונה קצת אתה יכול. תעשה מה שבידך ותראה שיעשו לך ממרום נסים שתוכל להתעלות.

*

הנה משה רבינו נקרא בתואר 'איש אלקים' (דברים לג-א), וביעקב אבינו מצינו שקראו הקב"ה בתואר א-ל, וכמו שנאמר (בראשית לג-ב) ויקרא לו א-ל אלקי ישראל (מגילה יח.). ויש להבין הכוונה בזה. ונראה על פי מה שכתוב בספד"ק אור מלא (להרה"ק מקאסאני זצ"ל) בפרשתנו לפרש הכתוב, ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה (א-א). על פי מה שהשיב לשואליו הרה"ק ר' משה אסטרהיר זצוק"ל, מחותנו של זקיני רבה"ק (מהרצ"ה) מזידיטשוב זי"ע (מובא בספר שמועה טובה פ' וארא) שכתב רבי חיים ויטאל בשער היחודים, שהעינים והחוטם הם הוי"ה, שהעינים הם אותיות ב' יודי"ן והחוטם אות ו', וכן שאר האברים רומזים לשמות [עיי'ן של"ה הק' (תולדות אדם-בית ישראל אות יז-כ)]. הלא כל הגוים אשר לא מבני ישראל הם יש להם גם כן חיתוך אברים כמו לישראל עם קדוש. והשיב, דהנה פסקינן להלכה באורח חיים הלכות תפילין (לב-ד) דכל אות צריך להיות מוקף גויל, ואם לאו אינו אות. ועל כן בני ישראל אשר אבריהם מוקפים ומוגדרים בגבול ומיצר, שלא יביטו בעיניהם רק על פי התורה, ולא ישמעו באזניהם דברים בטלים, ופיהם לא

מיר אלע האבן אברים וואס זענען שמות, עס ליגט אויף אונז א געוואלדיגע קדושה. בצלם אלקים עשה את האדם, אונז האבן מיר א צלם פון אלקים. דאס איז אבער נאר אזוי לאנג ביז ס'איז מוקף גויל. ביז ווילאנג יעדע אבר איז אפגעהיטן, א זאך וואס מ'טארנישט טוען טוט מען נישט, א זאך וואס מ'דארף נישט צו זעהן זעהט מען נישט. א זאך וואס מ'טארנישט רעדן, רעדט מען נישט. איז ער מקדש דעם אבר. אז מ'איז מקדש דעם אבר איז עס א אות, און דעמאלט שיינט ארויס דער צלם אלקים עשה את האדם. מ'ווייסט צדיקים האט געלאכטן דער פנים, וואס האט עס געלאכטן? די קדושה וואס זיי האבן געהאט, די אותיות וואס זענען געווען אויף יעדער אבר פאר זיך האט געלאכטן

עס מקיף, דעם צלם אלקים עשה את האדם, וואס א איד דארף זיך אויסארבעטן צו ווערן א איש אלקים, ער זאל קענען זיין ארומגענומען נאר מיט שמות פון אלקים אויף זיך. - אז דאס פעלט דעמאלטס פעלט דיין גאנצע אידישקייט.

ס'האט נישט קיין שום הסבר פארוואס א בחור זאל דאס דארפן נעמען אין די הענט. פארוואס זאל ער נישט פון זיך אליין, אן דעם וואס מ'זאל אים אויפקלערן, לגדור ולשמור, מאכן די גדרים, איך דארף עס נישט, איך וויל נישט צו רירן, איך וויל נישט פאלן, איך וויל זיין ערליך, איך וויל זיך מקדש זיין, אויב א איד איז זיך מקדש איז דאך מקדשין אותו מלמעלה, איך קען דאך זייער שטארק שטייגן, פארוואס זאל איך עס מאבד זיין בידיים... פארוואס זאל איך נישט האבן קיין גדרים וסייגים, איך בין נישט אינטרעסירט!! איך וויל עס נישט האבן!! איך וועל דאך פאלן פון ערליכקייט ווען איך האב עס!! איך דארף עס נישט האבן!!

*

איך האב געזעהן שטיין פון חזון איש. ער האט אמאל געזאגט, אז נישט די אלע וואס מ'האט געטראכט אז זיי וועלן אויסוואקסן גדולי ישראל, זענען באמת אויסגעוואקסן די גדולי ישראל. נאר די וואס מ'האט נישט געטראכט זיי וועלן אויסוואקסן, די זענען אויסגעוואקסן די גדולי ישראל. מיט אסך יארן זעהט מען דאס מציאות, נישט דעם וואס מ'האט געמיינט אין די ישיבה אז ער וועט אויסוואקסן, דער גוטער קאפ ער וועט אויסוואקסן גרויס, דער איז טאקע אויסגעוואקסן דער גדול בישראל, און נישט אויף דעם וואס מ'האט געמיינט ער וועט נישט אויסוואקסן, איז נישט אויסגעוואקסן. האט דער חזון איש געזאגט, ביי מיר איז יעדער בחור א בן תורה וואס זיצט און לערענט איז ביי מיר א ספק גדול בישראל פונעם נעקסטן דור. יעדער בחור גייט אריין אין א ספק צו זיין דער גדול בישראל, דער גדול פונעם דור.

און א שאד אז דער חזון איש זאגט עס, פארוואס דער בחור זאגט עס נישט אליין. א מענטש דארף פאר זיך אליין זאגן, איך לערן איך פלאג זיך אויף תורה וכדומה, איך קען אויסוואקסן א גדול הדור! איך קען זוכה זיין צו צוקומען

דארפן עס נישט האבן פאר קיין שום זאך אויף דער וועלט וואס מען זאל זאגן אז ער מוז עס האבן, איז ער הבא לטמא! ער לייגט זיך אריין בידיים מטמא זיין זיך! ס'איז נאך קיינער נישט ארויסגעגאנגען ערליך דער וואס האט געהאט די כלי אין די הענט, קיינער נישט!! איינער איז נאר געפאלן אביסל, און איינער איז געפאלן נאך מער, און איינער איז געפאלן נאך מער, און איינער האט שוין נישט קיין תקומה ער זאל קענען ארויסגיין דערפון.

ווייל ווער ס'האט נאר צוגעריט דערצו, ווער ס'האט נישט די געהעריגע שמירה, איך רעד אפילו מיט פילטער, איך רעד פון זאכן וואס איז שוין אויסגעהאלטן ווי ס'דארף צו זיין, מיט דעם אלעם איז דא זאכן וואס מ'וואלט נישט געדארפט צו זעהן, וואס ער האט נישט געדארפט צו וויסן, און ס'קילט אפ דעם מענטש. ונטמתם בם, ס'קומט א טומטום הלב. ס'קומט צום לערנען, דער קאפ איז אים נישט ביים לערנען, ער פארשטייט נישט וואס ער לערנט, ער שפירט נישט קיין טעם אין א בלאט גמרא. א איד וואלט געדארפט אויפשפרינגען ווען ער פארשטייט א שטיקל גמרא, ווען ער פארשטייט א טיפקייט פון א קשיא פון תוס', און א טיפקייט פון דעם תירוץ פונעם תוס', ס'וואלט געדארפט פקודי ה' ישרים משמחי לב, ס'וואלט דאך געדארפט ברענגען א שמחה. פארוואס איז נישטא די שמחת הלב? פארוואס? פארוואס טאנצט ער נישט און שפרינגט אז ער האט פארשטאנען א שטיקל גמרא? פארוואס ווען ער דאווענט א שמונה עשרה ווי ס'דארף צו זיין, פארוואס זאל ער נישט נאכדעם טאנצען און פרייען זיך, איך האב געקענט היינט דאווענען פאר'ן אייבערשטן ווי ס'דארף צו זיין.

אונזער הארץ איז מטומטם, אונז לעבן מיר אין א וועלט פון טומאה. אונז זעהן מיר זיך אזויפיל אן, ס'טייטש אפילו ווען מ'ויל זיך היטן, קען מען זיך נישט געהעריג היטן, וכל שכן נעמען זאכן און זיך אליין מטמא זיין בידיים, נעמט מען אוועק דעם צלם אלקים וואס מ'האט. דיין אויגן איז נישט קיין שם מער. דיין אויג איז נישט אפגעהיטן, ס'האט נישט קיין גבולים און ארום. דיין הענט האבן נישט קיין גבולים, ווייל מ'קען טוען וואס מ'ויל. אז דייןע פיס קענען גיין ווי מ'ויל, פעלט דער גבול וואס איז

איד דארף האבן א שאיפה איך וויל בלייבן אין עולם התורה, איך וויל גיין אין כולל, איך וויל לערנען וויפיל איך וועל קענען, וועל איך קענען איין יאר איז איין יאר, איך וועל קענען לערנען פינף יאר וועט זיין פינף יאר, איך גיי מיך אוועקגעבן פאר תורה, כי הם חיינו ואורך ימינו, איך לעב נישט אויף די וועלט כדי נהנה זיין פון די וועלט, מיין לעבן איז נישט כדי איך זאל האבן א שיינע קאר, איך זאל מיר קענען קויפן א שיינע הויז און כדומה וכדומה, איך האב אסך וויכטיגערע זאכן צו קויפן. עולם הזה איז דומה לפרוזדור בפני עולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לעולם הבא, די וועלט איז געגעבן געווארן כדי זיך צו גרייטן צו דיין עולם הבא. די הויז וועסטו נישט מיטנעמען, די קאר וועסטו אויך נישט מיטנעמען, און אלעס וואס דו פארמאגסט אין די באנק וועסטו אויך נישט מיטנעמען, אלעס וועט בלייבן דא! — מיט וואס וועסטו אוועקגיין פון די וועלט, נאר מיט תורה ומעשים טובים! דאס גייט זיין לחיי נצחיים, נישט נאר אויף זיבעציג יאר.

ווייץ א מענטש טראכט איך גיי נאך לעבן אויף די וועלט פופציג, זיבעציג יאר, וויפיל עס איז באשערט ער וועט אויסלעבן, נו דו וועסט שוין מצליח זיין, וואס וועסטו האבן? דו וועסט האבן עולם הזה, יא זיבעציג יאר האסטו געהאט א גוט לעבן, וואס וועט זיין שפעטער מיט חיי נצחיים, וואס האסטו מיטגענומען? — ווען א איד געט זיך אוועק פאר תורה, פאר מצוות ומעשים טובים, איך וויל דינען דעם אייבערשטן, יא מ'דארף אמאל ארויסגיין צו די ארבעט, מ'דארף האבן פרנסה, אבער נישט דאס איז מיין לעבן. מיין לעבן איז תורתם עיקר ומלאכתם איז נאר עראי. וויסן די תורה דאס איז די חשוב'סטע זאך וואס איך קען האבן. אפילו איך וועל נישט קענען אסך, מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, הייב אן, וויפיל דו וועסט קענען וועסטו קענען. ס'דארף זיין ביי דיר חשוב יעדע ווארט פון תורה.

א מענטש גייט ארויס ארבעטן, און ער פלאגט זיך פון צופרי ביז ביינאכט, וואס ברענגט ער אהיים, ער פריידט זיך, הונדערט דאלער האט ער אהיימגעברענגט, פינף הונדערט דאלער האט ער אהיימגעברענגט, וואס

די העכסטע וואס דער אייבערשטער וויל פון מיר האבן! אבער איך מוז צוטוען עפעס דערצו.

פון זיך דרייען מיט זאכן וואס מ'טארנישט קוקן, פון דארט וואקסט מען נישט אויס קיין גדול הדור, דער איז נישט געווען קיין ספק ביים חזון איש אז ער וועט אויסוואקסן, דער חזון איש האט גערעדט פון ערליכע בחורים. פארוואס זאלסטו זיך נישט אוועקגעבן פאר תורה? יא, פלאג זיך פון צופרי ביז ביינאכט, פלאג דיך אויף לערנען, דו קענסט אויסוואקסן א גדול הדור, פארוואס זאלסטו עס מאבד זיין בידיים, זאג נישט אז דו קענסט נישט, יענער דער גוטער קאפ דער וועט אויסוואקסן, דער חזון איש האט געזאגט, מ'האט געזעהן בפועל אז ס'איז נישט אזוי, נישט דעם וואס מ'האט געטראכט אז ער וועט עס אויסוואקסן איז צוגעקומען דערצו. נאר אויף וועם מ'האט נישט געטראכט, אבער ער איז געווען ערליך און האט זיך געפלאגט אויף תורה, די זענען שפעטער צוגעקומען און זענען געווען די מרביצי תורה.

אז דו וועסט נישט אויסוואקסן דער גדול הדור, וועסטו אויסוואקסן א תלמיד חכם, דו וועסט אויסוואקסן א מרביץ תורה, דו וועסט קענען מעמיד זיין תלמידים, דאס קען יעדער צוקומען דערצו. אבער יעצט איז די צייט. מקדש זיין זיך, פירן זיך ערליך. יעדע נסיון וואס ער האט, דו ווארפט עס אוועק, האסטו זיך מקדש געווען מעט, האסט זיך עפעס מקדש געווען, פארדעם מקדש עצמו מעט איז מקדשין אותו הרבה, איז מען זוכה צו א געוואלדיגע קדושה.

*

מ'איז דאך שוין בחורים אין ישיבה גדולה, כמעט רוב פון די בחורישע יארן איז מען שוין אדורכגעגאנגען, מ'האלט שוין כמעט ביי איין שטיג ארויסצוגיין אויף די וועלט, מ'דארף זיך מאכן א חשובן, פאר וואס לעב איך אויף די וועלט?.. וואס איז מיין שאיפה?.. ווי וויל איך צוקומען ווען איך גיי ארויס פון ישיבה?.. — איך וויל ווערן אן ארבייטער, זיצן פון צופרי ביינאכט און ארבעטן ביי די מאשין, בויען הייזער, דאס קען מען ערווארטן פון מיר... נישט מער...

פון פרעה, זי האט זיך אוועקגעגעבן פאר טוען דעם רצון השם, רוחץ זיין גילולי עבודה זרה, האט מען אונטערגעשיקט די שענסטע מצוה וואס ס'איז שייך צו טוען, מציל זיין משה רבן של ישראל, מ'האט איר אונטערגעשיקט נסים צו ווייזן בגלוי, שטרעקסט אויס דיין האנט אביסל, קוק ווי ווייט ס'קומט אן. - און זכרו תורת משה, דאס דארף מען געדענקן, דאס וואס דער נאמען משה לערענט אונז. כי מן המים משיתוהו, דאס דארפן אונז אריינעמען אין זיך.

*

מ'איז דאך געקומען אויף א שבת, מ'האט געהערט אזעלכע שיינע דברי תורה, אפילו אויף מיר האט עס געלאזט א געוואלדיגן רושם. דער שבת וואס מ'איז געווען אינאיינעם, די אלע משפיעים וואס האבן גערעדט, יעדער איינער האט אריינגעבלאזן א שטיק חיות אין מיר, און איך שטעל מיך פאר אין די בחורים אויכעט. מ'האלט ביים אהיימגיין, נעמען זיך פינף מינוט א חשבון הנפש, איך וויל אנהאלטן די קדושה וואס מ'האט געהאט דעם שבת, איך וויל אז אלע מיינע שבתים זאלן אויסזעהן אזוי, איך וויל א יעדע שבת זאל זיין ביי מיר יום 'שכולו' שבת, נישט איך זאל האבן נאר א פאר גוטע מינוט וואס דעמאלטס שטיי איך העכער, לעבן מיטן שבת, לעבן מיט די קדושה פון שבת, די גאנצע שבת זאל ביי אים לייכטן. ווען מען האט א שבת'דיגן טאג וואס איז קודש לה', איז די גאנצע וואך נאכדעם אנדערש.

יא מ'דארף גיין צו ערליכע אידן שבת, מ'דארף זינגען צוזאמען, און מ'דארף זיצן צוזאמען, מ'דארף מקבל זיין תורה, מ'דארף זיצן שלש סעודות צוזאמען. ווי מ'איז, אין וועלכן מקום מ'איז, קען מען אייביג טרעפן א ווינקל ווי מ'זאל קענען זיך דרייען. און מ'דארף אויסנוצן די הייליגע שבתים.

*

א האלבער זמן איז נאך דא פון דעם זמן. צוריק אין ישיבה זאל מען צוריקגיין מיט א פרישן התחדשות, א פרישן חיות, און מחשיב זיין יעדע מינוט וואס איך קען לערנען. ס'זאל האבן ביי דיר א חשיבות כאילו דו האסט פארדינט

האסטו יעצט פון פינף הונדערט דאלער? ער האט נאך גארנישט דערפון, ער האט דאך נאר באקומען א פאפיר, ער האט א טשעק, פון דעם האט ער נאך גארנישט, אבער ער מאכט זיך שוין חלומות, ער וועט זיך צוזאמסעפען געלט ער זאל זיך קענען קויפן א הויז, איך וועל קענען גיין אויף וויקעישאן, איך וועל קענען... וואס איך וועל אלץ קענען.. פארדעם איז כדאי זיך צו פלאגן, יא דו האסט פארדינט נאך א דאלער, נאך א שעה געארבעט, נאך צען דאלער פארדינט א.א.וו. - פארוואס זאל נישט זיין ביי דיר א שעה תורה ווערד צען דאלער... דו וועסט אסך מער קענען שפעטער איינקויפן מיט א שעה תורה וויפיל דו קויפט איין פאר די צען דאלער וואס דו פארדינסט. א שעה תורה איז חיי נצחים.

אודה כסף לא ישבע כסף, דער וואס האט ליב געלט ווערט נישט זאט פון געלט, ער וויל נאך פארדינען נאך פארדינען. פארוואס זאל נישט זיין אודה מצוות לא ישבע מצוות, ס'איז נישט ביי דיר ווערד איין שעה תורה, איין יאר אין כולל איז נישט אזויפיל ווערד ביי דיר ווי פארדינען געלט איין יאר אין די ארבעט...? אפילו דו וועסט נישט בלייבן אין כולל שטענדיג. פארוואס זאל נישט זיין ביי דיר ווערד איין יאר וואס איך בין געווען אפגעהיטן און געזעסן אין א אויר פון תורה, נישט געדארפט ארויסגיין אויף דער גאס, נישט געדארפט אלעס צוצוקוקן, וויפיל ווער איך אפגעהיטן ווען איך זיך אין א אויר פון תורה, פארוואס זאל נישט זיין ביי דיר חשוב יעדע שורה גמרא וואס דו לערנסט, נאך א דאלער, נאך א דאלער פארדינט, מיט דעם דאלער קען ער נישט קויפן אויף די וועלט, אבער אויף יענע וועלט וועסטו איינקויפן דערמיט. אונז נעמען מיר נישט אריין אין זיך גענוג די קדושת התורה, וויפיל אונז דארפן מיר זיך אוועקגעבן פאר תורה.

*

אבער ווען א מענטש וויל זיך אוועקגעבן פאר תורה, קומט די לימוד פון די פרשה, ותשלח את אמתה, אז דער אייבערשטער העלפט, אז ווען א מענטש וויל זיך אוועקגעבן פאר תורה, ער וויל טוען א זאך פאר'ן אייבערשטן, עפענט זיך אים אלע טויערן. בת פרעה קומט פון די נידריגסטע מקום וואס ס'האט געקענט זיין, די שטוב

געלט, ווען מ'וואלט דיר געגעבן פאר יעדע שורה א דאלער וואלסטו עס דאך געטוען, וואלסטו געלערענט, ווייל דו לערענסט פאר אסך ווייניגער אויכעט, וויסן אז ס'איז אסך מער וויפיל מ'פארדינט א דאלער!.. ס'איז נישטא דאס געלט וואס קען באצאלן דאס וואס מ'קויפט זיך איין תורה און מעשים טובים. מ'זאל חזר'ן פאר זיך, מיינ שאיפה אויף די וועלט איז אויסצואוואקסן א בן תורה! איך ארבעט יעצט איך זאל מיך צוגרייטן דערצו אז ווען איך וועל דארפן ארויסגיין פון די ישיבה, זאל איך קענען אויפשטעלן אן ערליכע שטוב, א תורה'דיגע שטוב, איך זאל האבן די געגועים צו זיצן און לערנען תורה, איך זאל מחשיב זיין יעדע ווארט תורה וואס איך קען לערנען, יעדע מצוה וואס איך טו זאל מען מחשיב זיין.

דער וואסער האט מחשיב געווען, ער איז מוחל צו זיין פון די מים עליונים וואס זענען קמי מלכא, ער האט מער פון דעם, ער פריידט זיך, בשוא גליו אתה תשבחם, ער טאנצט און ער פריידט זיך אז איך בין אויף די וועלט, איך בין נישט מיט די מים עליונים וואס האבן גארנישט, איך האב מצוות ומעשים טובים און דאס געט אים די שמחה, ס'געט אים דעם חיות. עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה, ס'איז נישט קיין 'עול' תורה, מ'גייט אריין אין תורה און מ'לערנט תורה ערליך, הייבט מען אן צו שפירן, ס'עפענט זיך דער קאפ מיטן הארץ פונעם מענטש, פקודי ה' ישרים משמחי לב, זיי זענען נחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים.

אבער דאס איז נאר ווי מ'האט פריער גערעדט, ביז ווילאנג ווילאנג די אברים זענען מוקף גויל, ביז ווילאנג מ'פירט זיך ערליך, ביז ווילאנג מ'איז אפגעהיטן, אזוי לאנג איז דא דער חיות פון תורה. ווען ס'איז ולא תטמאו בהם ונטמם בם, וואו ס'איז דא טומאה איז דא א טומטום נאכדעם, און ער קען זיך נישט אויפהייבן דערפון.

זעהן אוועקצולייגן יעדע התרחקות וואס איז די טעכנאלאגיע. אז מ'רעדט שוין דערפון, אפילו די כשר'ע טעלעפאונס, מ'רעדט אזויפיל דערפון, טעקסט, פארוואס דארף א בחור טעקסט, ער ווייסט נישט אז אויף טעקסט קומט אים אן זאכן וואס ער וואלט נישט געדארפט צו האבן, ער מוז הערן און זעהן יעדע זאך וואס דער חבר האט אויסצופאקן מוז עס אנקומען צו זיינע אויערן, ער מוז קענען זעהן בילדער פון זאכן וואס ער וואלט נישט געדארפט צו זעהן - עטץ מיינטס מ'פארגינט ענק נישט אז מ'בעט אז מ'זאל נישט האבן קיין טעקסט, מ'פארגינט ענק זייער א גוט לעבן, מ'וויל ענק א טובה טוען, עטץ זענטס קינדער, עטץ פארשטייטסט נאך נישט וואס דאס מיינט, די וואס האבן זיך אפגעברייט, און הערן פון מענטשן וואס האבן זיך אפגעברייט, די ווייסן פון וואס מ'רעדט. מען בלייבט נישט ביי דעם, נאר הבא לטמא פותחין לו, דאס איז נאר א שטאָפּל מ'זאל קענען ווייטער אנקומען צו ערגער דערפון. פארוואס פעלט עס דיר אויס, היט דיר אפ, דו ביסט ערליך, דו ביסט אין ישיבה, דו ביסט אין אויר של תורה, דו זיצט און דו לערנסט, דו ווילסט שטייגן אין תורה, מאך דיר דיינע גדרים וסייגים, איך האב מיט די זאך נישט קיין שייכות, ס'בלאנגט נישט צו מיר, ס'בלאנגט צו איינעם וואס איז אינדרויסן אין עולם הזה, איך בין אין א לעבן פון עולם הבא.

און די גדרים וסייגים וואס מ'מאכט, שטיין דערויף, שטיין דערויף מיט א פעסטקייט, דאס וויל איך טוען און איך וויל זיין אן עבד פונעם אייבערשטן, באצאלט דער אייבערשטער, און ס'קומט א געוואלדיגע הארה פונעם הימל, פאר יעדע דבר טוב וואס א איד טוט.

זאל דער אייבערשטער געבן מ'זאל קענען דינען דעם אייבערשטן מתוך שמחה וטוב לבב, זאל מען זוכה זיין אקעגן צו גיין אלע אינאיינעם אקעגן משיח צדקנו בב"א.

הגליון הזה נתנדב על ידי

<p>מהר"ר ר' יואל אשר מענדלאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוס בתו למול טוב</p>	<p>מהר"ר מרדכי נאה הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו התתן ישכר דוב נ"ו למול טוב</p>	<p>הרה"ג ר' בערל לאקס שליט"א ר"מ בשיבתנו הק' לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב</p>	<p>הרה"ג ר' ראובן אלעזר פריעדמאן שליט"א מנהל בת"ת בונסב"ג לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב</p>
--	---	--	---